

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 16 november 2000 *

I mål C-297/98 P,

SCA Holding Ltd, Aylesford (Förenade kungariket), företrätt av J. Pheasant och N. Bromfield, solicitors, delgivningsadress: advokatbyrån Loesch & Wolter, 11, rue Goethe, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 14 maj 1998 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (tredje avdelningen i utökad sammansättning) i mål T-327/94, SCA Holding mot kommissionen (REG 1998, s. II-1373), i vilket det förs talan om upphävande av nämnda dom,

i vilket den andra parten är

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiske rådgivaren J. Currall och R. Lyal, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivnings-

* Rättegångsspråk: engelska.

adress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande i första instans

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. La Pergola samt domarna M. Wathelet (referent), D.A.O. Edward, P. Jann och L. Sevón,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 18 maj 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 SCA Holding Ltd (nedan kallat SCA Holding) har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 29 juli 1998, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen överklagat den dom som förstainstansrätten meddelade den 14 maj 1998 i mål T-327/94, SCA Holding mot kommissionen (REG 1998, s. II-1373, nedan kallad den överklagade domen), genom vilken förstainstansrätten ogillade bolagets talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/C/33.833 — kartong) (EGT L 243, s. 1, nedan kallat beslutet).

Bakgrund

- 2 Genom beslutet bötfälldes 19 tillverkare och leverantörer av kartong inom gemenskapen för att ha överträtt artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG).
- 3 Det framgår av den överklagade domen att detta beslut var en följd av de informella klagomål som år 1990 ingavs av British Printing Industries Federation (en branschorganisation som företräder majoriteten av tillverkarna av tryckta förpackningar i Förenade kungariket) och av Fédération française du cartonnage samt av de undersökningar som i april 1991, utan förvarning, genomfördes av kommissionens tjänstemän i enlighet med artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8) vid ett flertal företag och branschorganisationer inom kartongbranschen.

- 4 De uppgifter som erhöles genom dessa undersökningar och genom begäran om upplysningar och handlingar föranledde kommissionen att dra slutsatsen att de berörda företagen från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april 1991 (i flertalet fall) hade deltagit i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget. Kommissionen beslutade följaktligen att inleda ett förfarande för tillämpning av sistnämnda bestämmelse. Genom skrivelse av den 21 december 1992 sände kommissionen ett meddelande om anmärkningar till vart och ett av de berörda företagen. Samtliga dessa företag besvarade meddelandet skriftligen. Nio företag begärde att få yttra sig muntligen.
- 5 Efter det att förfarandet hade avslutats fattade kommissionen beslutet, som innehåller följande bestämmelser:

”Artikel 1

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (som är verksamt under namnet BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (tidigare Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (tidigare Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso Española SA (tidigare Tampella Española SA) och Moritz J. Weig GmbH & Co KG har överträtt artikel 85.1 i fördraget genom att delta,

— vad beträffar Buchmann och Rena från omkring mars 1988 till i vart fall slutet av år 1990,

- vad beträffar Enso Española i vart fall från mars 1988 till i vart fall slutet av april 1991,
- vad beträffar Gruber & Weber från i vart fall år 1988 till slutet av år 1990,
- vad beträffar övriga fall från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april år 1991

i ett avtal och ett samordnat förfarande som inleddes vid halvårsskiftet 1986 och som innebar att kartongleverantörer inom Europeiska gemenskapen

- samlades regelbundet till hemliga och institutionaliserade möten i syfte att diskutera och enas om en gemensam konkurrensbegränsande branschplan,
- enades om regelbundna prishöjningar för varje produktkvalitet i de olika nationella valutorna,
- planlade och genomförde samtidiga och enhetliga prishöjningar inom hela Europeiska gemenskapen,
- enades om att bibehålla de största tillverkarnas marknadsandelar på konstanta nivåer, men med möjlighet till vissa ändringar,

- allt oftare från och med början av år 1990 vidtog samordnade åtgärder för att kontrollera tillförseln till den gemensamma marknaden i syfte att säkerställa genomförandet av de nämnda samordnade prishöjningarna,
- utbyte information om leveranser, priser, driftstopp, orderstock och kapacitetsutnyttjandegrad för att främja ovannämnda åtgärder.

...

Artikel 3

Nedanstående företag åläggs följande böter för de överträdelser som har konstaterats i artikel 1:

...

xvi) SCA Holding Limited böter på 2 200 000 ecu.

...”

6 Av de faktiska omständigheterna i målet, såsom de återges i den överklagade domen, framgår vidare följande:

”13 Enligt beslutet begicks överträdelsen inom ramen för ett organ kallat 'Product Group Paperboard' (nedan kallat PG Paperboard) som var sammansatt av ett flertal grupper eller kommittéer.

14 Vid halvårsskiftet 1986 tillfördes 'Presidents Working Group' (nedan kallad PWG) till detta organ, i vilken företrädare på hög nivå från de största kartongleverantörerna i gemenskapen (omkring åtta företag) ingick.

15 PWG:s verksamhet bestod bland annat i diskussioner om och samordning av marknader, marknadsandelar, priser och kapacitet. I synnerhet fattades allmänna beslut om tidsplanen för och nivån på de prishöjningar som tillverkarna skulle genomföra.

16 PWG rapporterade till 'President Conference' (nedan kallad PC), i vilken nästan samtliga verkställande direktörer för de berörda företagen (mer eller mindre regelbundet) deltog. PC sammanträdde två gånger per år under den aktuella perioden.

17 Vid slutet av år 1987 bildades 'Joint Marketing Committee' (nedan kallad JMC). Dess huvudsakliga uppgift var dels att besluta om och, i förekommande fall, hur prishöjningar skulle kunna genomföras, dels att ange hur de prisinitiativ som tagits av PWG skulle kunna genomföras i varje land och i förhållande till de viktigaste kunderna för att åstadkomma ett system med likvärdiga priser inom Europa.

- 18 Slutligen diskuterade den ekonomiska kommittén (nedan kallad COE) bland annat prisvariationerna på de nationella marknaderna och orderstocken samt rapporterade sina slutsatser till JMC eller, fram till slutet av år 1987, till Marketing Committee som var JMC:s föregångare. COE bestod av försäljningsdirektörer från flertalet av de berörda företagen och sammanträdde vid flera tillfällen varje år.
- 19 Det framgår vidare av beslutet att kommissionen ansåg att PG Paperboards verksamhet främjades av ett informationsutbyte som möjliggjordes genom förvaltningsbolaget Fides med säte i Zürich (Schweiz). Enligt beslutet lämnade flertalet av medlemmarna av PG Paperboard regelbundna rapporter till Fides om order, produktion, försäljning och kapacitetsutnyttjande. Dessa rapporter bearbetades inom ramen för Fides-systemet, och de sammanställda uppgifterna översändes till deltagarna.
- 20 Bolaget Reed Paper & Board Ltd (nedan kallat Reed P & B) innehade under hela överträdelseperioden pappersbruket Colthrop Mill (nedan kallat Colthrop).
- 21 Reed P & B utgjorde fram till juli 1988 ett dotterbolag till Reed International plc. Sedan de anställda i juli 1988 övertagit flera bolag i Reed International-koncernen bildades bolaget Reedpack Ltd (nedan kallat Reedpack), vilket förvärvade Reed P & B.
- 22 I juli 1990 förvärvade den svenska koncernen Svenska Cellulosa Aktiebolag (nedan kallad SCA) Reedpack och följaktligen Reed P & B och flera fabriker, bland annat Colthrop. Reed P & B bytte den 1 februari 1991 namn till SCA Aylesford Ltd (nedan kallat SCA Aylesford) och bytte sedan den 4 februari 1992 ännu en gång namn till SCA Holding Ltd (nedan kallat SCA Holding).

23 I maj 1991 överläts Colthrop till bolaget Field Group Ltd, som i oktober 1991 sålde det vidare till Mayr-Melnhof AG. Vid den tidpunkt då sistnämnda transaktion ägde rum hade Colthrop redan omvandlats till bolag med namnet Colthrop Board Mill Ltd.

24 Enligt beslutet deltog Reed P & B i den aktuella överträdelsen genom att bland annat delta i vissa av JMC:s och PC:s möten. Kommissionen ansåg vidare att beslutet skulle riktas till SCA Holding, eftersom SCA Holding enbart var ett annat namn på SCA Aylesford och Reed P & B och eftersom det följaktligen var fråga om en och samma enhet (punkt 155 och följande punkter i övervägandena i beslutet)."

7 Sexton av de andra berörda arton företagen samt fyra finska företag, som var medlemmar av branschorganisationen Finnboard, och som i denna egenskap ansågs vara solidariskt ansvariga för betalningen av de böter som hade ålagts Finnboard, väckte också talan mot beslutet (mål T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94—T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 och T-354/94 samt de förenade målen T-339/94—T-342/94).

Den överklagade domen

8 Det framgår av den överklagade domen att klaganden yrkade ogiltigförklaring av artiklarna 1 och 3 i beslutet, i den del som avsåg klaganden, samt nedsättning av de böter som bolaget ålades i beslutet.

Yrkandet om ogiltigförklaring av beslutet

- 9 Klaganden anförde tre grunder till stöd för sin talan om ogiltigförklaring.
- 10 Förstainstansrätten fann att talan inte kunde vinna bifall på någon av dessa grunder. Med hänsyn till de grunder som anförts till stöd för överklagandet, återges nedan endast den del av den överklagade domen som avser klagandens argument att beslutet inte borde ha riktats till SCA Holding och att bolaget inte skulle ha ansetts vara ansvarigt för Colthrops agerande.
- 11 I detta avseende fastslog förstainstansrätten följande:
- ”61 Det är klarlagt att Colthrop var en fabrik där det tillverkades kartong och att denna fabrik under hela överträdelseperioden ägdes av bolaget Reed P & B, därefter av SCA Aylesford Ltd och slutligen av SCA Holding.
- 62 Det skall vidare konstateras att Reed P & B, SCA Aylesford Ltd och SCA Holding (sökanden) är olika firmanamn för en och samma juridiska person.
- 63 I förevarande fall uppkommer således inget efterträdarproblem. Det framgår nämligen av förstainstansrättens rättspraxis (domen i det ovannämnda målet Enichem Anic mot kommissionen, punkt 236—238) att den juridiska person som var ansvarig för företagets verksamhet vid tidpunkten för överträdelsen skall bära ansvar för detta företags rättsstridiga beteende. Så länge denna juridiska person existerar följer ansvaret för företagets rättsstridiga beteende denna juridiska person, även om de mänskliga och materiella resurser som

medverkade till överträdelsen har överlåtits till tredje man efter överträdelseperioden.

- 64 Följaktligen har kommissionen på goda grunder riktat beslutet till den juridiska person som var ansvarig för det konkurrensbegränsande agerandet under överträdelseperioden och som har existerat fram till dess att beslutet antogs.
- 65 Härav följer att sökandens argumentering i stort sett inte innebär annat än att kommissionen kunde välja vem beslutet skulle riktas till, även om Colthrop skulle kunna anses utgöra ett företag i den mening som avses i artikel 85 i fördraget och även om detta företag den dag beslutet antogs ägdes av den juridiska personen Colthrop Board Mill Ltd. Kommissionens val kan således under dessa omständigheter inte rätteligen ifrågasättas.
- 66 För övrigt finns Reed P & B med på listan över PG Paperboards medlemmar.
- 67 Enligt punkt 143 i övervägandena i beslutet har kommissionen i princip riktat beslutet till de enheter som nämns i listan över medlemmar i PG Paperboard utom då:

¹) flera företag inom samma koncern [hade] deltagit i överträdelsen, eller

- 2) det [förelåg] uttryckliga bevis för att moderbolaget har varit involverat i dotterbolagets deltagande i överenskommelsen,

[i vilket fall] då beslutet har riktats till en koncern (företrädd av moderbolaget).’

- 68 I och med att kommissionen endast ansåg ett av dessa villkor för undantag från principen i punkt 143 vara uppfyllt, har den rätteligen kunnat besluta att inte rikta beslutet till de på varandra följande moderbolagen till bolaget Reed P & B/SCA Aylesford/SCA Holding.

- 69 Talan kan således inte bifallas på denna grund.”

Yrkandet om upphävande eller nedsättning av böterna

- 12 Klaganden anförde vid förstainstansrätten fem grunder till stöd för yrkandet om upphävande eller nedsättning av böterna.
- 13 Förstainstansrätten fann att talan inte kunde vinna bifall på någon av dessa grunder. Med hänsyn till de grunder som anförts inom ramen för detta överklagande, skall redogörelsen för skälen i den överklagade domen begränsas till följande tre grunder.

Huruvida kommissionen hade tillämpat de kriterier som fastställts för att bestämma bötesbeloppets storlek eller om den hade tillämpat dessa kriterier på ett diskriminerande sätt i förhållande till SCA Holding/Colthrop

- 14 Vid förstainstansrätten anförde klaganden gentemot kommissionen bland annat att den inte hade reducerat böterna trots att bolaget, i svaret på meddelandet om anmärkningar, inte bestred de huvudsakliga faktiska omständigheter som kommissionen gjorde gällande gentemot Colthrop.
- 15 Förstainstansrätten fann att talan inte kunde vinna bifall på denna grund och fastslog följande:

”155... [det] skall... erinras om att sökanden påpekade följande i sitt svar på meddelandet om anmärkningar:

’SCA Holding har svårt att försvara sig, eftersom ingen inom denna koncern vet något om PG Paperboards verksamhet eller om det agerande som tas upp i meddelandet om anmärkningar. Vidare har SCA aldrig varit verksam inom kartongsektorn och har ingen kännedom om denna bransch. Av dessa skäl kan inte SCA Holding uttala sig — och uttalar sig därför inte — om förekomsten eller omfattningen av de påstådda överträdelserna’ (s. 2).

- 156 Kommissionen har på goda grunder ansett att sökanden, genom att lämna ett sådant svar, inte agerade på ett sådant sätt att det var befogat att reducera böterna till följd av samarbete under det administrativa förfarandet. Det är endast befogat att reducera böterna om bolaget har agerat på ett sådant sätt att kommissionen lättare har kunnat fastställa överträdelsen och i förekommande fall få den att upphöra (se förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-13/89, ICI mot kommissionen, REG 1992, s. II-1021, punkt 393; svensk specialutgåva, häfte 12).

157 Ett företag som uttryckligen uppger att det inte bestrider de faktiska omständigheter på vilka kommissionen stöder sina anmärkningar kan anses bidra till att underlätta kommissionens uppgift att fastställa och beivra överträdelser av gemenskapens konkurrensregler. Kommissionen kan i sina beslut om överträdelse av dessa regler betrakta ett sådant agerande som ett medgivande av de faktiska omständigheterna och således som bevis för att de faktiska omständigheterna är riktiga. Således kan böterna reduceras till följd av ett sådant agerande.

158 Situationen är dock en annan om ett företag i sitt svar på meddelandet om anmärkningar i huvudsak bestrider kommissionens påståenden i detta meddelande, inte svarar eller endast, som i sökandens fall, förklarar att den inte tar ställning till kommissionens påståenden om de faktiska omständigheterna. Genom ett sådant förhållningsätt under det administrativa förfarandet bidrar företaget inte till att underlätta kommissionens uppgift att fastställa och beivra överträdelser av gemenskapens konkurrensregler.

159 Då kommissionen uppger i punkt 172 första stycket i övervägandena i beslutet att den har reducerat böterna för de företag som i sina svar på meddelandet om anmärkningar inte bestred kommissionens huvudsakliga påståenden om de faktiska omständigheterna, skall det konstateras att denna reduktion av böterna endast kan anses som tillåten i den utsträckning de aktuella företagen uttryckligen har uppgett att de inte bestrider dessa påståenden.

160 Även om kommissionen tillämpade ett rättsstridigt kriterium när den reducerade böterna för de företag som inte uttryckligen hade uppgett att de inte bestred påståendena om de faktiska omständigheterna, är det lämpligt att erinra om att likabehandlingsprincipen skall tillämpas mot bakgrund av rättssäkerhetsprincipen, enligt vilken ingen till sin egen förmån kan åberopa en rättsstridig åtgärd som gynnat någon annan (se till exempel domstolens dom av den 4 juli 1985 i mål 134/84, Williams mot revisionsrätten,

REG 1985, s. 2225, punkt 14). Eftersom sökanden vill just att den skall beviljas rätt till en rättsstridig reduktion av böterna, kan följaktligen talan inte bifallas på den första delgrunden.”

Huruvida klagandens böter var oskäligt höga i absoluta tal och oproportionerliga med beaktande av att klaganden var oskyldig och med beaktande av syftet med artikel 15.2 i förordning nr 17

- 16 Vid förstainstansrätten gjorde klaganden gällande att de ålagda böterna (7,5 procent av Colthrops totala omsättning på den aktuella marknaden eller 9 procent om den interna försäljningen drogs av) var betydligt högre än de böter som ålagts i liknande fall med beaktande av det bolag det var fråga om, volymen på verksamheten och den omfattning i vilken det deltagit i överträdelsen. Klaganden gjorde även gällande att böterna var oproportionerliga i förhållande till de böter som hade ålagts företag med en betydande omsättning utanför den aktuella marknaden, vilket stred mot de krav som förstainstansrätten uppställde i domen av den 14 juli 1994 i mål T-77/92, Parker Pen mot kommissionen (REG 1994, s. II-549, punkt 94). Klaganden gjorde slutligen gällande, med hänvisning till de argument den framförde till stöd för att den inte var beslutets rätta mottagare, att böterna i förevarande fall hade ålagts en oskyldig åskådare i strid med artikel 15.2 i förordning nr 17.

- 17 Förstainstansrätten besvarade detta på följande sätt:

”174 Det är inledningsvis lämpligt att behandla den första och den andra delgrunden i ett sammanhang.

175 Enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 får kommissionen besluta om att ålägga varje företag som uppsåtligen eller av oaktsamhet har deltagit i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget böter om lägst ettusen ecu och högst en miljon ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio procent av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som deltagit i överträdelsen. När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Såsom framgår av domstolens rättspraxis skall frågan om hur allvarlig överträdelsen är avgöras med beaktande av ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (beslutet i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54).

176 Kriterierna vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är kan bland annat vara volymen av och värdet på de varor som överträdelsen gäller, företagets storlek och ekonomiska styrka och, följaktligen, det inflytande som det kunde utöva på marknaden. Härav följer att det vid fastställandet av bötesbeloppets storlek är tillåtet att beakta såväl företagets totala omsättning, vilken ger en antydning, om än endast ungefärlig och ofullständig, om företagets storlek och ekonomiska styrka, som den del av denna omsättning som härrör från de varor som är föremål för överträdelsen, och som kan ge en antydning om överträdelsens omfattning. Härav följer även att ett av dessa kriterier inte får ges en oproportionerlig betydelse i förhållande till andra bedömningskriterier och att fastställandet av ett lämpligt bötesbelopp inte kan ske genom en enkel beräkning som grundas på den totala omsättningen (se domen i det ovannämnda målet *Musique Diffusion française* m.fl. mot kommissionen, punkterna 120 och 121).

177 Kommissionen har i föreliggande fall fastställt den allmänna bötesnivån med beaktande av hur länge överträdelsen pågått (punkt 167 i övervägandena i beslutet) samt med beaktande av följande omständigheter (punkt 168 i övervägandena):

— Samverkan kring prisfastställelse och uppdelning av marknaden utgör i sig allvarliga konkurrensbegränsande åtgärder.

- Överenskommelsen gällde för i stort sett hela gemenskapens område.
- Gemenskapsmarknaden för kartong är en betydelsefull ekonomisk sektor som varje år uppgår till omkring 2,5 miljarder ecu.
- De företag som deltog i överträdelsen täcker praktiskt taget hela marknaden.
- Överenskommelsen har fungerat i form av ett system för regelbundna, institutionaliserade möten som syftat till att detaljreglera kartongmarknaden inom gemenskapen.
- Sinnrika åtgärder har vidtagits för att dölja samverkans verkliga natur och omfattning (avsaknaden av officiella protokoll eller dokumentation från PWG:s och JMC:s möten, deltagarna uppmanades att inte föra anteckningar, tidpunkten och ordningsföljden för tillkännagivandena om prishöjningarna bestämdes så att man skulle kunna hävda att dessa höjningar endast 'följde på andra höjningar' osv.).
- Överenskommelsens syften har i hög grad uppnåtts."

178 Förstainstansrätten erinrar vidare om att grundnivåer om 9 procent eller 7,5 procent tillämpades för att fastställa de böter som skulle åläggas överenskommelsens 'huvudmän' respektive 'ordinarie medlemmar'...

179 Det finns anledning framhålla, för det första, att kommissionen vid sin bedömning av den allmänna bötesnivån kan beakta att uppenbara överträdelser av gemenskapens konkurrensregler fortfarande är förhållandevis vanligt förekommande och att kommissionen därför har rätt att höja bötesnivån när den anser att det är nödvändigt att förstärka böternas avskräckande verkan. Följaktligen kan den omständigheten att kommissionen tidigare har tillämpat en viss bötesnivå för vissa typer av överträdelser inte medföra att kommissionen inte skulle kunna höja denna nivå inom de gränser som föreskrivits i förordning nr 17, om detta visar sig nödvändigt för att gemenskapens konkurrenspolitik skall kunna säkerställas (se bland annat domen i det ovannämnda målet *Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen*, punkt 105—108, och domen i det ovannämnda målet *ICI mot kommissionen*, punkt 385).

180 För det andra har kommissionen med rätta hävdad att på grund av de särskilda omständigheterna i föreliggande fall kan ingen direkt jämförelse göras mellan den allmänna bötesnivån i det aktuella beslutet och den bötesnivå som kommissionen har tillämpat i sin tidigare beslutspraxis, och i synnerhet i Polypropylenärendet som kommissionen själv anser vara det ärende som närmast kan jämföras med det aktuella fallet. I motsats till det ärende som gav upphov till Polypropylenbeslutet har emellertid ingen allmän förmildrande omständighet beaktats i föreliggande fall vid fastställandet av den allmänna bötesnivån. Vidare visar det faktum att det har vidtagits åtgärder i syfte att dölja samverkan att de berörda företagen har varit fullt medvetna om att deras agerande var olagligt. Följaktligen har kommissionen kunnat beakta dessa åtgärder vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var, eftersom dessa åtgärder får anses som en särskilt allvarlig aspekt av överträdelsen, som särskiljer den från tidigare överträdelser som konstaterats av kommissionen.

181 För det tredje skall det framhållas att överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget dels pågått under lång tid, dels var av uppenbar beskaffenhet. Dessutom begicks den trots att kommissionens tidigare beslutspraxis, och i synnerhet Polypropylenbeslutet, borde ha utgjort ett varnande exempel.

182 Mot bakgrund av dessa omständigheter kan det anses att de kriterier som anges i punkt 168 i övervägandena i beslutet gör den allmänna bötesnivå som fastställts av kommissionen berättigad.

183 I detta sammanhang skall sökandens argument att Colthrops storlek och ekonomiska styrka inte har kunnat beaktas, i och med att Colthrops totala omsättning år 1990 var densamma som omsättningen på gemenskapens kartongmarknad under detta år, lämnas utan avseende.

184 Kommissionen har nämligen för det första beaktat de ovannämnda bedömningskriterierna avseende hur allvarlig överträdelsen var. För det andra är kommissionen vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var inte skyldig att ta hänsyn till det rådande förhållandet mellan omsättningen av den vara som överträdelsen avser i proportion till bolagets totala omsättning (domen i det ovannämnda målet *Musique Diffusion française* m.fl. mot kommissionen, punkt 121 och beslutet i ovannämnda målet *SPO* m.fl. mot kommissionen, punkt 54).

185 I den mån det vidare finns anledning att stödja sig på omsättningen i de bolag som är inblandade i en och samma överträdelse för att fastställa förhållandena mellan de böter som skall åläggas, kan kommissionen, vid beräkningen av de böter som skall åläggas vart och ett av dessa företag, beträffande de berörda företagen tillämpa den procentsats för böterna som har fastställts på en identisk årsomsättning som referensårsomsättning för att beloppen skall bli så jämförbara som möjligt.

186 Talan kan således varken bifallas på den första eller den andra delgrunden.

187 Talan kan inte heller bifallas på den tredje delgrunden, vilken grundas på antagandet att sökanden utgjorde en 'oskyldig åskådare'. Det är i detta avseende tillräckligt att erinra om att förstainstansrätten har konstaterat att kommissionen på goda grunder riktade beslutet till sökanden.

188 Talan kan följaktligen inte bifallas på denna grund.”

Huruvida motiveringsskyldigheten hade åsidosatts i fråga om böterna

- 18 Vid förstainstansrätten anförde klaganden att den endast hade fått reda på vissa väsentliga aspekter av de skäl och de kriterier som kommissionen tillämpade vid beräkningen av böterna genom en inspelning från den presskonferens som kommissionens ledamot med ansvar för konkurrenspolitiken höll den dag beslutet antogs. Även om kommissionen enligt rättspraxis inte är skyldig att redovisa en exakt beräkning av de böter som ålagts varje företag, innebär inte detta att kommissionens resonemang inte skall framgå tydligt.

- 19 I det avseendet fastslog förstainstansrätten följande:

”195 Enligt fast rättspraxis har skyldigheten att motivera ett individuellt beslut till syfte att göra det möjligt för gemenskapens domstolar att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörde de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett sådant fel att det är möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se bland annat förstainstansrättens dom av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Megen Sports mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 51).

- 196 Omfattningen av skyldigheten att motivera ett beslut om att, som i föreliggande fall, ålägga ett flertal företag böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, skall fastställas mot bakgrund av att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är skall göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (beslut i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54).
- 197 Kommissionen förfogar vid fastställandet av varje bötesbelopp över ett utrymme för skönsmässig bedömning, och den kan av denna anledning inte anses skyldig att tillämpa en exakt matematisk formel (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkt 59).
- 198 I beslutet framgår, av punkt 168 respektive punkt 169 i övervägandena, de kriterier som beaktades för att fastställa den allmänna bötesnivån och de individuella bötesbeloppen. Vad i övrigt avser individuella böter förklarar kommissionen i punkt 170 i övervägandena att de företag som deltog i PWG:s möten i princip ansågs som 'huvudmän' för överenskommelsen, medan övriga företag ansågs som 'ordinarie deltagare' i den. Slutligen anser kommissionen i punkterna 171 och 172 i övervägandena att de bötesbelopp som Rena och Stora har ålagts skall reduceras väsentligt på grund av att de samarbetat aktivt med kommissionen samt att åtta andra företag, däribland sökanden, likaså kan erhålla en något mindre reduktion på grund av att de i sina svar på meddelandet om anmärkningar inte förnekade de huvudsakliga faktiska omständigheter på vilka kommissionen grundade sina anmärkningar.
- 199 Såsom redan har påpekats har kommissionen under förfarandet vid förstainstansrätten lämnat ytterligare upplysningar om hur böterna beräknades i förevarande fall... Enligt kommissionen tog den hänsyn till vissa företags eventuellt samarbetsvilliga inställning under förfarandet vid kommissionen.

Två företag fick av detta skäl sina böter reducerade med två tredjedelar, medan andra företags böter reducerades med en tredjedel.

200 Det framgår för övrigt av en tabell som kommissionen har tillhandahållit, och som innehåller uppgifter om fastställandet av varje individuellt bötesbelopp, att även om dessa inte har fastställts genom en strikt matematisk tillämpning av enbart ovannämnda sifferuppgifter har nämnda uppgifter emellertid systematiskt beaktats vid beräkningen av böterna.

201 I beslutet preciseras emellertid inte att böterna har beräknats på grundval av varje företags omsättning på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990. I beslutet nämns inte heller de procentsatser på 9 respektive 7,5 procent som tillämpades för att beräkna de böter som ålades de företag som ansågs som 'huvudmän' respektive de företag som ansågs som 'ordinarie deltagare'. Procentsatserna för reduktionen av böterna för Rena och Stora respektive åtta andra företag anges inte heller.

202 Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet finns det i föreliggande fall för det första anledning anse att punkt 169—172 i övervägandena i beslutet innehåller tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-2/89, Petrofina mot kommissionen, REG 1991, s. II-1087, punkt 264).

203 För det andra, då, i likhet med det aktuella fallet, bötesbeloppen har fastställts genom att vissa bestämda uppgifter systematiskt beaktats, kan företagen, om var och en av dessa faktorer anges i beslutet, lättare bedöma

dels om kommissionen har begått ett fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet, dels om det individuella bötesbeloppet är berättigat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. I föreliggande fall skulle ett omnämnande i beslutet av de ifrågavarande faktorerna, närmare bestämt den aktuella årsomsättningen, referensåret, de grundläggande procentsatser som tillämpats samt procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppen, inte ha inneburit att de exakta årsomsättningarna för de företag som var mottagare av beslutet implicit avslöjades, vilket hade utgjort ett åsidosättande av artikel 214 i fördraget. Det slutliga individuella bötesbeloppet är, som kommissionen själv har framhållit, inte ett resultat av en strikt matematisk tillämpning av dessa faktorer.

204 Kommissionen har för övrigt medgett under sammanträdet att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet angav de faktorer som systematiskt hade beaktats och avslöjats under en presskonferens samma dag som beslutet antogs. Det kan i detta hänseende erinras om att, enligt fast rättspraxis, motiveringen av ett beslut skall ingå i själva beslutet och att hänsyn inte kan tas till kommissionens efterföljande förklaringar annat än i särskilda fall (se förstainstansrättens dom av den 2 juli 1992 i mål T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening mot kommissionen, REG 1992, s. II-1931, punkt 131, svensk specialutgåva, häfte 13, och med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-30/89, Hilti mot kommissionen, REG 1991, s. II-1439, punkt 136).

205 Trots dessa konstateranden skall det påpekas att motiveringen av de fastställda bötesbeloppen i punkt 167—172 i övervägandena i beslutet är åtminstone lika detaljerad som kommissionens motiveringar av tidigare beslut om liknande överträdelser. Även om en invändning om bristande motivering är sådan att förstainstansrätten ex officio kan ta upp den till prövning, hade, vid den tidpunkt då beslutet fattades, ingen kritik riktats från gemenskapsdomstolens sida mot kommissionens praxis i fråga om motivering av ålagda böter. Det var först i dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen (REG 1995, s. II-1063), punkt 142, och i två andra domar som avkunnades samma dag i mål T-147/89, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen (REG 1995, s. II-1057, publicerad i sammandrag) och i mål T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés mot

kommissionen (REG 1995, s. II-1191, publicerad i sammandrag) som förstainstansrätten för första gången framhöll att det är önskvärt att företagen i detalj kan ta del av det sätt på vilket de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

206 Av detta följer att när kommissionen i ett beslut konstaterar att konkurrensreglerna har överträtts och ålägger de företag som har deltagit i överträdelsen böter skall kommissionen, om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet så att mottagarna av det skall kunna kontrollera om bötesnivån är välgrundad och bedöma om det eventuellt förekommit diskriminering.

207 Mot bakgrund av de speciella omständigheter som angetts i punkt 205 ovan och med hänsyn till att kommissionen under domstolsförfarandet har visat sig villig att lämna alla upplysningar som är av relevans för hur böterna har beräknats, skall bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats inte i föreliggande fall anses utgöra ett sådant åsidosättande av motiveringsskyldigheten att det finns skäl att helt eller delvis upphäva de ålagda böterna.

208 Följaktligen kan talan inte bifallas på denna grund.”

20 Förstainstansrätten ogillade därför talan och förpliktade klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Överklagandet

- 21 Klaganden har i överklagandet yrkat att domstolen skall upphäva den överklagade domen och ogiltigförklara artikel 1 i beslutet i den del som avser klaganden samt, i andra hand, att de böter som bolaget ålades i beslutet skall upphävas eller åtminstone sättas ned.
- 22 Klaganden har till stöd för sitt överklagande åberopat två grunder. Enligt klaganden har förstainstansrätten för det första felaktigt underkänt argumentet om att beslutet inte borde ha riktats till klaganden och, för det andra, felaktigt fastställt de böter som bolaget ålågts.

Den första grunden

- 23 Den första grunden kan delas upp i tre delgrunder. Under den första delgrunden görs gällande bristande motivering och felaktig rättstillämpning, eftersom förstainstansrätten ansåg att det i förevarande fall inte uppkom något efterträdarproblem. Under den andra delgrunden har klaganden anfört att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den ansåg att kommissionen, bland de enheter som tillhörde olika koncerner, kunde välja vilken enhet beslutet skulle riktas till. Slutligen görs det gällande att förstainstansrätten gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att anse att kommissionens val — för det fall den över huvud taget hade rätt att välja — av den enhet bland de olika koncernerna som beslutet skulle riktas till inte rätteligen kunde ifrågasättas.
- 24 För det första har klaganden gentemot förstainstansrätten i huvudsak anfört att den felaktigt ansåg att det i förevarande fall inte uppkom något efterträdarproblem, utan att först undersöka huruvida Colthrop vid tiden för överträdelserna var ett företag i den mening som avses i artikel 85 i fördraget och huruvida det

förelåg en funktionell och ekonomisk kontinuitet mellan detta företag och den enhet som ägdes av Colthrop Board Mill Ltd vid tidpunkten för beslutet. Enligt klaganden är det den juridiska person till vilken det företag som gjort sig skyldigt till överträdelsen närmast är knutet som borde hållas ansvarig för överträdelsen. Förstainstansrättens hänvisning i punkt 63 i den överklagade domen till domen av den 17 december 1991 i mål T-6/89, Enichem Anic mot kommissionen (REG 1991, s. II-1623; svensk specialutgåva, volym 11, s. 1) saknar relevans, eftersom det inte kan dras några paralleller mellan omständigheterna i det målet och dem som föreligger i detta mål.

- 25 Det kan i detta avseende erinras om att enligt punkt 63 i den överklagade domen, vari hänvisning sker till domen i det ovannämnda målet Enichem Anic mot kommissionen, "[skall] den juridiska person som var ansvarig för företagets verksamhet vid tidpunkten för överträdelsen... bära ansvar för detta företags rättsstridiga beteende. Så länge denna juridiska person existerar följer ansvaret för företagets rättsstridiga beteende denna juridiska person, även om de mänskliga och materiella resurser som medverkade till överträdelsen har överlåtits till tredje man efter överträdelseperioden".
- 26 Det var på grundval härav som förstainstansrätten, efter att ha konstaterat att Colthrop var en fabrik där det tillverkades kartong (punkt 61 i den överklagade domen) och att denna fabrik under hela överträdelseperioden ägdes av det bolag som först gick under namnet Reed P & B, därefter SCA Aylesford Ltd och slutligen SCA Holding (punkt 62 i den överklagade domen), slog fast att "kommissionen på goda grunder har riktat beslutet till den juridiska person som var ansvarig för det konkurrensbegränsande agerandet under överträdelseperioden och som har existerat fram till dess att beslutet antogs" (punkt 64 i den överklagade domen).
- 27 Förstainstansrättens argumentation på denna punkt kan inte ifrågasättas. Det får nämligen anses att det i princip är den fysiska eller juridiska person som ledde företaget när överträdelsen begicks som skall hållas ansvarig för densamma. Detta gäller även om ansvaret för driften av företaget inte längre åvilar denna person när beslutet om fastställelse av överträdelsen antas, till exempel när företaget, som i det aktuella fallet, har omvandlats till en annan juridisk person.

- 28 I det aktuella fallet konstaterade förstainstansrätten att den juridiska person som under hela överträdelseperioden ansvarade för driften av Colthrop fortfarande existerade när beslutet antogs, att endast firmanamnet hade ändrats vid ett flertal tillfällen och att det faktiskt rörde sig om klaganden. Ett sådant konstaterande av sakomständigheter kan inte prövas inom ramen för ett överklagande.
- 29 Härav följer att förstainstansrätten inte gjorde sig skyldig till felaktig rättstilllämpning genom att anse att det i det aktuella fallet inte förelåg några som helst efterträdarproblem, vilket konkret förutsätter att en person ges ansvaret för en annan persons konkurrensbegränsande agerande, vilket inte var fallet här, och genom att anse att beslutet skulle riktas till klaganden, eftersom denne hade drivit Colthrop under överträdelseperioden, även om det skett under ett annat namn.
- 30 Såsom förstainstansrätten själv konstaterade i punkt 66 i den överklagade domen, vinner denna slutsats för övrigt stöd av den omständigheten att Reed P & B, det vill säga klaganden under dess tidigare namn, fanns med på listan över medlemmar i PG Paperboard, det organ i vilket överenskommelsen hade kommit till.
- 31 Mot bakgrund av dessa omständigheter saknas det anledning att undersöka de andra två anmärkningarna som klaganden framställt och som mer specifikt avser punkt 65 i den överklagade domen, eftersom de, även om de skulle vara välgrundade, inte påverkar förstainstansrättens slutsats att ansvaret för Colthrops konkurrensbegränsande agerande skulle åvila klaganden.
- 32 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den första grunden.

Den andra grunden

- 33 Även den andra grunden kan delas in i tre delgrunder. Enligt klaganden gjorde förstainstansrätten för det första sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att anse att klagandens uppträdande under det administrativa förfarandet inte berättigade till en reduktion av böterna. För det andra gjorde förstainstansrätten sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att slå fast att beslutet inte var så bristfälligt motiverat att det var berättigat att upphäva eller sätta ned böterna. För det tredje gjorde förstainstansrätten sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att vid prövningen av böternas storlek inte beakta kommissionens val att rikta beslutet till klaganden och inte till andra juridiska enheter som tillhörde andra koncerner.

Den andra grundens första del

- 34 Under den andra grundens första del har klaganden gentemot förstainstansrätten gjort gällande att den i punkt 156 i den överklagade domen felaktigt ansåg att klagandens inställning under det administrativa förfarandet inte kunde liknas vid inställningen hos de företag som inte bestred de faktiska omständigheter på vilka kommissionen stödde sina anmärkningar, och som av denna anledning fick sina böter reducerade. Klaganden har gjort gällande att dess inställning, som innebar att den inte uttalade sig beträffande förekomsten av omständigheter som utgjorde den överträdelse som lades klaganden till last, motiverades av att den inte förfogade över några som helst uppgifter som gjorde det möjligt att bedöma huruvida kommissionens påståenden stämde med verkligheten. Genom att förfara på detta sätt underlättade klaganden inte desto mindre kommissionens uppgift.
- 35 I motsats till vad kommissionen har anfört skall denna anmärkning inte avvisas, eftersom den inte innebär ett ifrågasättande av förstainstansrättens slutsatser i fråga om sakomständigheter utan i stället av dess rättsliga bedömning, som innebär att det i fråga om en eventuell reduktion av böterna inte går att likställa inställningen hos ett företag som inte bestrider de omständigheter som läggs det till last med inställningen hos ett företag som begränsar sig till att inte uttala sig om huruvida dessa sakomständigheter föreligger eller inte.

- 36 Förstainstansrätten fastslog i detta avseende på goda grunder i punkt 156 i den överklagade domen att det endast är befogat att, till följd av samarbete under det administrativa förfarandet, reducera böterna om företaget i fråga har agerat på ett sådant sätt att kommissionen lättare har kunnat fastställa att det föreligger en överträdelse och i förekommande fall få den att upphöra.
- 37 Domstolen konstaterar därför, såsom förstainstansrätten fastslog, att ett företag som i likhet med klaganden, såsom framgår av punkt 158 i den överklagade domen, under det administrativa förfarandet har inskränkt sig till att inte ta ställning till kommissionens påståenden om de faktiska omständigheterna och som därmed underlåtit att medge sanningshalten däri, inte bidrar till att faktiskt underlätta kommissionens uppgift. I avsaknad av ett uttryckligt medgivande från företaget i fråga är kommissionen ändå tvingad att påvisa sakomständigheterna, eftersom företaget fortfarande har möjlighet att när som helst, och särskilt under domstolsförfarandet, utveckla sitt försvar på det sätt det finner lämpligt.
- 38 Överklagandet kan därför inte vinna bifall på den andra grundens första del.

Den andra grundens andra del

- 39 Under den andra grundens andra del har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den underlät att fastställa att beslutet hade en bristande motivering och att på denna grund ogiltigförklara beslutet, trots att förstainstansrätten i punkt 201 i den överklagade domen hade konstaterat att kommissionen i beslutet inte hade redogjort för de omständigheter som den genomgående hade beaktat när den fastställde böterna.
- 40 Klaganden har tillagt att sådana uppgifter — enligt fast rättspraxis, som förstainstansrätten erinrade om i punkt 204 i den överklagade domen — skall

ingå i själva beslutet och att hänsyn inte, förutom i särskilda fall, kan tas till förklaringar som kommissionen i efterhand lämnar till pressen eller under förfarandet vid förstainstansrätten. Förstainstansrätten konstaterade i samma punkt 204 just att kommissionen under sammanträdet hade medgett att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet redogjorde för uppgifterna i fråga. Förstainstansrätten kunde under dessa omständigheter inte ta hänsyn till "att kommissionen under domstolsförfarandet [hade] visat sig villig att lämna alla upplysningar som [var] av relevans för hur böterna [hade] beräknats" (punkt 207 i den överklagade domen).

- 41 Klaganden har även gjort gällande att förstainstansrätten begränsade de tidsmässiga verkningarna av den tolkning som den, i fråga om vilka krav som skall gälla för beräkning av böter enligt artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG), gjorde i domarna i de ovannämnda målen Tréfilunion mot kommissionen, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen och Société des treillis et panneaux soudés mot kommissionen (nedan kallade domarna i armeringsstålmålen), om vilka det erinrades i punkt 277 i den överklagade domen, trots att det följer av domstolens fasta rättspraxis att den tolkning som domstolen gör av en gemenskapsrättslig bestämmelse klargör och preciserar innebörden och räckvidden av denna bestämmelse, såsom den skall eller skulle ha tolkats och tillämpats från början, förutsatt att domstolen inte har beslutat annorlunda i en dom om förklaring av dom.
- 42 Enligt kommissionen ansåg förstainstansrätten i punkt 202 i den överklagade domen att punkterna 169—172 i skälen till beslutet innehöll "tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått".
- 43 Enligt kommissionen är punkterna 203—207 i den överklagade domen överflödiga, eftersom det i dessa punkter erinras om följderna av domarna i armeringsstålmålen. Kommissionen anser för övrigt att klaganden har tolkat dessa domar på ett felaktigt sätt. I dessa domar, liksom i den överklagade domen, konstaterade förstainstansrätten att kommissionens beslut var tillräckligt motiverat, samtidigt som den efterlyste en större öppenhet i redovisningen av vilken

beräkningsmetod som använts. Förstainstansrättens ställningstagande följer möjligen av principen om god förvaltningssed, på så sätt att mottagarna av beslutet inte skall behöva väcka talan vid förstainstansrätten för att få kännedom om samtliga detaljer i den beräkningsmetod som kommissionen använt. Sådana överväganden kan emellertid inte i sig utgöra grund för upphävande av beslutet.

- 44 Slutligen har kommissionen angett att förstainstansrätten nyligen har bekräftat den sålunda fastställda räckvidden av domarna i armeringsstålmaålen. Enligt förstainstansrätten skall de upplysningar som det är önskvärt att kommissionen lämnar till den person som ett beslut är riktat till inte anses utgöra en ytterligare motivering, utan endast en översättning till siffror av de kriterier som anges i beslutet, i den mån dessa kan uttryckas i bestämd kvantitet (se särskilt förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-151/94, British Steel mot kommissionen, REG 1999, s. II-629, punkterna 627 och 628, och av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94—T-307/94, T-313/94—T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-931, punkterna 1180—1184).
- 45 Domstolen avser först att redogöra för de olika delarna i det resonemang som förstainstansrätten förde vid bedömningen av grunden att motiveringsskyldigheten beträffande beräkningen av böterna hade åsidosatts.
- 46 Förstainstansrätten erinrade inledningsvis i punkt 195 i den överklagade domen om att skyldigheten att motivera ett individuellt beslut enligt fast rättspraxis har till syfte att göra det möjligt för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörda parten tillräckliga upplysningar för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett fel som gör det möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se särskilt, förutom den rättspraxis som förstainstansrätten hänvisade till, dom av den 15 april 1997 i mål C-22/94, Irish Farmers Association m.fl., REG 1997, s. I-1809, punkt 39).

47 Förstainstansrätten preciserade därefter i punkt 267 i den överklagade domen att när det, som i förevarande fall, är fråga om ett beslut varigenom flera företag åläggs böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, skall omfattningen av motiveringsskyldigheten bedömas särskilt mot bakgrund av att överträdelsens svårighetsgrad beror på ett stort antal faktorer, såsom de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, dess sammanhang och böternas avskräckande verkan, och detta utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som måste tas i beaktande (beslutet i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54).

48 I detta avseende påpekade förstainstansrätten följande i punkt 202 i den överklagade domen:

”Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet finns det i föreliggande fall för det första anledning att anse att punkterna 169—172 i övervägandena i beslutet innehåller tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått.”

49 I punkterna 203—207 i den överklagade domen modifierade emellertid förstainstansrätten, på ett något tvetydigt sätt, räckvidden av konstaterandet i punkt 202.

50 Det framgår av punkterna 203 och 204 i den överklagade domen att beslutet inte innehåller de exakta uppgifter som kommissionen genomgående beaktade när den fastställde bötesbeloppen. Detta trots att det rörde sig om uppgifter som kommissionen kunde lämna ut och som skulle ha gjort det möjligt för företagen att lättare bedöma huruvida kommissionen hade gjort fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet samt huruvida detta belopp var motiverat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. Förstainstansrätten tillade i punkt 205 i den överklagade domen att det framgår av domarna i armeringsstålmaålen att det är önskvärt att företagen erhåller närmare upplysningar om hur de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

- 51 Förstainstansrätten fastslog slutligen i punkt 207 i den överklagade domen att "bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats" var motiverad av de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, det vill säga att kommissionen under domstolsförfarandet hade lämnat ut de uppgifter som beaktats vid beräkningen och att domarna i armeringsstålmalen innebar ny rättspraxis beträffande tolkningen av artikel 190 i fördraget.
- 52 Innan det mot bakgrund av klagandens argument prövas huruvida förstainstansrätten gjorde en välgrundad bedömning i fråga om vilka följder det skulle kunna få för motiveringsskyldigheten att kommissionen under domstolsförfarandet hade lämnat ut de uppgifter som beaktats vid beräkningen, och att domarna i armeringsstålmalen innebar ny rättspraxis beträffande tolkningen av artikel 190 i fördraget, skall det prövas huruvida den motiveringsskyldighet som föreskrivs i artikel 190 i fördraget innebär att kommissionen — utöver de uppgifter som låg till grund för bedömningen av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet — var skyldig att i beslutet inkludera en mer detaljerad redogörelse för hur böterna hade beräknats.
- 53 Domstolen påpekar härvid att förstainstansrätten är behörig i två avseenden när det gäller talan som väcks mot kommissionens beslut att ålägga företag böter för överträdelse av konkurrensreglerna.
- 54 För det första är förstainstansrätten behörig att pröva beslutens lagenlighet enligt artikel 173 i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse). Vid denna prövning skall förstainstansrätten särskilt kontrollera att motiveringsskyldigheten enligt artikel 190 i fördraget, vars åsidosättande innebär att beslutet kan ogiltigförklaras, har iakttagits.
- 55 För det andra är förstainstansrätten behörig att inom ramen för sin fulla prövningsrätt enligt artikel 172 i EG-fördraget (nu artikel 229 EG) och artikel 17 i förordning nr 17 pröva huruvida bötesbeloppet är lämpligt. Det kan vid den sistnämnda prövningen finnas skäl att begära in och beakta sådana kompletterande upplysningar som inte i sig måste finnas med i beslutet för att motiveringsskyldigheten i artikel 190 i fördraget skall anses vara uppfylld.

- 56 Vad beträffar kontrollen av att motiveringsskyldigheten har iakttagits kan det erinras om att det i artikel 15.2 andra stycket i förordning nr 17 föreskrivs följande: "När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått."
- 57 Enligt den rättspraxis som åberopas i punkterna 195 och 196 i den överklagade domen är det väsentliga formkrav som motiveringsskyldigheten utgör uppfyllt om kommissionen i sitt beslut har redovisat de uppgifter som legat till grund för dess bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet. Om sådana uppgifter saknas är beslutet ogiltigt på grund av bristande motivering.
- 58 Det var riktigt av förstainstansrätten att i punkt 273 i den överklagade domen fastställa att kommissionen hade uppfyllt dessa krav. Det kan, såsom förstainstansrätten gjorde, konstateras att det i punkterna 167—172 i skälen till beslutet redogörs för de kriterier som kommissionen använde vid beräkningen av böterna. Punkt 167 rör särskilt överträdelsens varaktighet. I denna, samt i punkt 168, redovisas även de överväganden som låg till grund för kommissionens bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och dess uppskattning av den allmänna bötesnivån. Punkt 169 innehåller de uppgifter som kommissionen beaktade när den fastställde de böter som skulle åläggas varje företag, och i punkt 170 utpekas de företag som skulle betraktas som "huvudmän" för överenskommelsen och som bar ett särskilt ansvar i förhållande till de andra företagen. Slutligen fastställs i punkterna 171 och 172 vilka följder det skulle få för bötesbeloppet att olika tillverkare hade samarbetat med kommissionen vid undersökningen för att fastställa de faktiska omständigheterna eller genom sina svar på meddelandet om anmärkningar.
- 59 Den omständigheten att kommissionen därefter lämnade närmare upplysningar (såsom företagets omsättning eller den av kommissionen fastställda procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppet) vid en presskonferens eller under domstolsförfarandet kan inte förta riktigheten av det som förstainstansrätten fastställde i punkt 202 i den överklagade domen. Om den som har fattat ett omtvistat beslut lämnar kompletterande förklaringar till en motivering som redan i sig är tillräcklig, omfattas inte dessa av motiveringsskyldigheten i strikt mening. De kan emellertid vara till hjälp vid gemenskapsdomstolarnas interna kontroll av

skälen till beslutet, genom att de gör det möjligt för institutionen att mer ingående redogöra för de skäl som ligger till grund för beslutet.

- 60 Kommissionen skulle självfallet inte kunna avsäga sig sin befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar genom att uteslutande och rutinmässigt hänvisa till matematiska formler. Den kan emellertid förse beslutet med en motivering som går utöver de krav, som det erinras om i punkt 44 i denna dom, bland annat genom att redovisa de sifferuppgifter som — i synnerhet beträffande den eftersträlvade avskräckande verkan — varit vägledande vid den skönsmässiga bedömningen när det gällt att fastställa de böter som har ålagts ett flertal företag, vilka i olika hög grad har deltagit i överträdelsen.
- 61 Det kunde vara önskvärt att kommissionen utnyttjade denna möjlighet så att företagen mer i detalj kunde få reda på hur de böter som ålagts dem har beräknats. På ett mera allmänt sätt kunde detta bidra till en ökad insyn i det administrativa förfarandet och underlätta förstainstansrättens utövande av sin fulla prövningsrätt. Det skall inom ramen för denna vara möjligt för förstainstansrätten att pröva — förutom det ifrågasatta beslutets lagenlighet — huruvida de ålagda böterna är lämpliga. Denna möjlighet kan emellertid inte ändra omfattningen av de krav som följer av motiveringsskyldigheten, vilket kommissionen också har påpekat.
- 62 Förstainstansrätten kunde följaktligen inte, utan att åsidosätta artikel 190 i fördraget, i punkt 278 i den överklagade domen fastställa att ”kommissionen [skall], om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet”. Förstainstansrätten kunde inte heller utan att motsäga sina egna domskäl, efter att i punkt 273 i den överklagade domen ha konstaterat att beslutet innehöll ”tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått”, i punkt 279 i den överklagade domen hänvisa till ”bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats”.

- 63 Förstainstansrättens felaktiga rättstillämpning i det avseendet är emellertid inte av sådan art att den kan medföra att den överklagade domen upphävs, eftersom det med hänsyn till vad som anförts ovan kan konstateras att förstainstansrätten rättsenligt — oaktat punkterna 203—207 i den överklagade domen — underkände klagandens grund att skyldigheten att motivera beräkningen av böterna hade åsidosatts.
- 64 Eftersom det enligt motiveringsskyldigheten inte krävdes att kommissionen i beslutet skulle redovisa de sifferuppgifter som använts vid beräkningen av böterna, saknas det anledning att pröva de olika invändningar som klaganden har framfört på grundval av detta oriktiga antagande.
- 65 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den andra grundens andra del.

Den andra grundens tredje del

- 66 Under den andra grundens tredje del har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten vid prövningen av böternas storlek inte beaktade det förhållandet att kommissionen hade gjort ett val mellan juridiska enheter som tillhörde olika koncerner, för det fall kommissionen över huvud taget hade rätt att göra ett sådant val, vilket klaganden bestrider.
- 67 Klaganden har anfört att kommissionen, genom att välja att rikta beslutet till klaganden och inte till en annan juridisk enhet, valde att hålla klaganden ensam ansvarig för överträdelsen. Denna omständighet borde ha beaktats vid bedömningen av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet samt böternas storlek, i

enlighet med skälighets- och proportionalitetsprinciperna. Böternas storlek borde åtminstone ha fastställts med utgångspunkt i den överträdelseperiod som motsvarade den period under vilken Colthrop tillhörde klaganden.

- 68 Det följer av punkterna 25—31 i denna dom att Colthrops konkurrensbegränsande agerande med rätta kunde tillskrivas klaganden, eftersom denna ansvarade för driften av detta pappersbruk under hela den tid överträdelsen pågick, även om det skedde under ett annat namn. Det kan följaktligen inte bli aktuellt att fördela ansvaret för överträdelsen på olika bolag, varför klagandens argumentation saknar relevans.
- 69 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den andra grundens tredje del.
- 70 Av vad som har anförts ovan följer att överklagandet skall ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

- 71 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 gjorts tillämplig i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att klaganden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom klaganden har tappat målet skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

följande dom:

- 1) Överklagandet ogillas.
- 2) SCA Holding Ltd skall ersätta rättegångskostnaderna.

La Pergola

Wathelet

Edward

Jann

Sevón

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 november 2000.

R. Grass

A. La Pergola

Justitiesekreterare

Ordförande på femte avdelningen